

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΙ

Πρακτικά θέματα και ενδεικτικές απαντήσεις για το φροντιστηριακό μάθημα στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙ

1. Ο Κ καλείται από τον Πταισματοδίκη να παράσχει ανωμοτί εξηγήσεις ως εγκαλούμενος για το αδίκημα της πλαστογραφίας (ιδιόγραφης διαθήκης του Θ που τον εγκαθιστά μοναδικό κληρονόμο) με χρήση σε βαθμό κακουργήματος, (δεδομένου ότι η αξία της κληρονομιάς που επήχθη στον Κ υπερέβαινε το ποσό των 120.000 ευρώ). Λαμβάνοντας αντίγραφα της δικογραφίας, προκειμένου να υποβάλει σχετικό υπόμνημα παροχής εξηγήσεων, ο Κ παρατηρεί το πρώτον ότι, κατά παραδοχή σχετικού αιτήματος που υπέβαλε ο εγκαλών Ε με την έγκλησή του, διενεργήθηκε γραφολογική πραγματογνωμοσύνη για τη διαπίστωση του γνήσιου της γραφής και της υπογραφής του θανόντος Θ με συμπέρασμα ότι τόσο η γραφή, όσο και η υπογραφή δεν ανήκουν στο διαθέτη. Μετά την παροχή έγγραφων εξηγήσεων από τον Κ ασκείται κατ' αυτού ποινική δίωξη για το παραπάνω κακούργημα. Ο Κ μετά την κλήση του σε απολογία από τον ανακριτή εγχειρίζεται σε αυτόν έγγραφη αίτηση διεξαγωγής νέας πραγματογνωμοσύνης, γνωστοποιώντας παράλληλα σε αυτόν το διορισμό τεχνικού συμβούλου, γραφολόγου της έμπιστοσύνης του. Ο ανακριτής, επιθυμώντας να περατώσει άμεσα την κύρια ανάκριση, αναγράφει πάνω στην αίτηση: *«Απορρίπτεται το αίτημα, καθώς έχει ήδη διενεργηθεί πραγματογνωμοσύνη κατά την προκαταρκτική εξέταση, ο δε αιτών έχει τη δυνατότητα να εγχειρίσει ιδιωτική γραφολογική γνωμοδότηση προς αντίκρουση του περιεχομένου της διενεργηθείσας γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης»*. Ερωτάται:

- 1) Είναι δικονομικά ορθή η διενέργεια της γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης κατά την προκαταρκτική εξέταση;
- 2) Είναι δικονομικά ορθός ο τρόπος απόρριψης του αιτήματος του Κ να διενεργηθεί πραγματογνωμοσύνη κατά την κύρια ανάκριση;
- 3) Ποιες δικονομικές δυνατότητες έχει ο Κ για να επιτύχει την επανεξέταση του αιτήματός του διενέργειας νέας γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης;

2. Εναντίον του Κ ασκήθηκε ποινική δίωξη για τα αδικήματα της απάτης και της υπεξαίρεσης σε βαθμό κακουργήματος και παραγγέλθηκε κύρια ανάκριση για τις ανωτέρω πράξεις. Κατά την εμφάνιση του ενώπιον του ανακριτή ο κατηγορούμενος Κ, όταν έλαβε γνώση του κατηγορητηρίου και συνολικά της δικογραφίας, συνειδητοποίησε: α) ότι το σε βάρος του κατηγορητήριο περιορίζεται στον νομικό χαρακτηρισμό των αδικημάτων που του αποδίδονται χωρίς να περιγράφονται λεπτομερώς σε αυτό τα πραγματικά περιστατικά που τα θεμελιώνουν, για τα οποία παραπέμπει ρητά στην υποβληθείσα έγκληση, β) ότι στο αδίκημα της απάτης φέρεται πλέον ως συναυτουργός και η σύζυγός του, γ) ότι στα αδικήματα που του αποδίδονται έχει προστεθεί στο κατηγορητήριο και αυτό της πλαστογραφίας. Υπήρξαν νόμιμες οι παραπάνω ενέργειες και ποιες είναι οι δικονομικές συνέπειές τους;

3. Εναντίον των Σ και Τ, ασκήθηκε ποινική δίωξη για απόπειρα ανθρωποκτονίας (42 § 1 ~ 299 §1 ΠΚ) σε βάρος του Π και παράβαση του Ν 2168/1993.

Κατά την εμφάνισή του ενώπιον του ανακριτή Α και ενόψει της απολογίας του, ο Σ αιτήθηκε νομότυπα να λάβει αντίγραφα από το σύνολο της δικογραφίας, πλην όμως ο Α δεν του επέτρεψε να λάβει α) αντίγραφο της απολογίας του συγκατηγορουμένου του, Τ, επικαλούμενος ότι, διαφορετικά θα παραβίαζε την ισότητα των όπλων έναντι του Τ και β) αντίγραφο μιας ιδιωτικής γνωμοδότησης οπλουργού, που παρήγγειλε και προσκόμισε στον Ανακριτή ο Τ, με την αιτιολογία ότι το έγγραφο αυτό δεν τον αφορούσε. Ο Σ τελικά απολογήθηκε, χωρίς να γνωρίζει το περιεχόμενο των πιο πάνω εγγράφων.

Ενόψει των ανωτέρω εκτεθέντων, ερωτάται:

- 1) Νομίμως αρνήθηκε ο ανακριτής Α να χορηγήσει στον Σ τα αντίγραφα των δύο εγγράφων που προαναφέρθηκαν ;
- 2) Είχε δυνατότητα δικονομικής αντίδρασης ο Σ έναντι της άρνησης του ανακριτή Α προτού απολογηθεί ;

4. Σε βάρος των Χ και Ψ, συνιδιοκτητών αποθήκης στην οποία βρέθηκαν ναρκωτικές ουσίες, διενεργείται κύρια ανάκριση για κακουργηματική κατοχή ναρκωτικών ουσιών. Ο Χ, που αποδίδει την τέλεση της πράξης αποκλειστικά και μόνο στον Ψ, απευθύνεται στο δικαστικό συμβούλιο ζητώντας την κήρυξη της ακυρότητας της προδικασίας, προβάλλοντας ότι ο συγκατηγορούμενός του Ψ ζήτησε από τον ανακριτή και πέτυχε να εξεταστεί τελικά ως μάρτυρας υπεράσπισής του ο κληρικός Υ, στον οποίο ο Ψ είχε εξομολογηθεί μετά τη φερόμενη τέλεση της πράξης. Ερωτάται:

α. Τι θα αποφασίσει το αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, αν ληφθεί υπ' όψη ότι το περιεχόμενο της κατάθεσης του κληρικού Υ ευνοούσε τον Ψ και ήταν επιβαρυντικό για τον Χ;

β. Με ποιόν τρόπο θα περατωθεί η ανάκριση σε περίπτωση που τελικά προκύψουν και για τους δύο συγκατηγορουμένους επαρκείς ενδείξεις ενοχής;

5. Εναντίον του Σ κινήθηκε ποινική δίωξη για το αδίκημα της υπεξαίρεσης σε βαθμό κακουργήματος και παραγγέλθηκε κύρια ανάκριση. Κατά την απολογία του ενώπιον του ανακριτή ο Σ ομολόγησε τη συμμετοχή του στην ανωτέρω πράξη, υποδεικνύοντας ως συναυτουργό του τον Κ. Κατόπιν τούτου, ο ανακριτής επέκτεινε τη δίωξη για το ίδιο αδίκημα στο πρόσωπο του Κ και τον κάλεσε σε απολογία. Αφού έλαβε γνώση της δικογραφίας, ο Κ παραπονείται: i. ότι δεν κινήθηκε σύννομα η δίωξη σε βάρος του, ii. ότι δεν υπήρξε νόμιμη η σε βάρος του αποδεικτική αξιοποίηση της απολογίας του συγκατηγορουμένου του, iii. ότι ο παριστάμενος προς υποστήριξη της κατηγορίας έχει εγχειριστεί στη δικογραφία μία ιδιωτική έκθεση λογιστικής πραγματογνωμοσύνης, η διενέργεια της οποίας (δεδομένης και της μεταγενέστερης χρονικά απόδοσης κατηγορίας σε βάρος του) δεν του είχε γνωστοποιηθεί και iv. ότι στα αντίγραφα της δικογραφίας που του χορηγήθηκαν μετά την κλήση του σε απολογία δεν συμπεριλήφθηκαν οι φωτογραφίες που περιέχονται σε αυτή, καθώς ο ανακριτής επέτρεψε μόνο να του επιδειχθούν αυτές. Ευσταθούν δικονομικά τα παράπονα του Σ; Πώς μπορούν να προβληθούν και ποιες δικονομικές συνέπειες μπορούν να επιφέρουν;

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. 1) Η γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα κατά την προκαταρκτική εξέταση πάσχει από **απόλυτη ακυρότητα** (άρθρο 171 παρ. 1δ προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ), καθώς δεν γνωστοποιήθηκε στον Κ το όνομα του πραγματογνώμονα (άρθρο 192β, 204 παρ. 1α προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ), για ν' ασκήσει τα δικαιώματά του διορισμού τεχνικού συμβούλου (άρθρο 204 παρ. 1 προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ) και να του χορηγηθεί η δυνατότητα υποβολής αιτήματος εξαίρεσης αυτού (άρθρο 192α προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ) (βλ. Α. Κωνσταντινίδη ΠΔΔ, 2017, σ. 266, όπου παραπομπή στην ΕφΑθ 1241/2008).
- 2) Ο Ανακριτής πριν εκδώσει οποιαδήποτε διάταξη και τέτοια είναι και η έγγραφη απόφαση επί του αιτήματος διεξαγωγής αποδείξεων (ήδη άρθρα 102 και 274γ ΚΠΔ) με την υποβληθείσα αίτηση πρέπει πρώτα να ζητήσει την έγγραφη πρόταση του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών (άρθρο 32 παρ. 1, 138 παρ. 2 προΐσχ. ΚΠΔ και ήδη 30 παρ. 2 και 138 παρ. 2 ΚΠΔ). Επομένως η σχετική απόρριψη του αιτήματος, χωρίς τη λήψη έγγραφης γνώμης από τον Εισαγγελέα, πάσχει από **απόλυτη ακυρότητα** (άρθρο 171 παρ. 1β προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ) (και σχετική ακυρότητα: άρθρο 138 παρ. 2 προΐσχ. και ισχύοντος ΚΠΔ).
- 3) Ο Κ έχει δύο δικονομικές δυνατότητες: **α)** μπορεί με έγγραφη αίτησή του προς το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών έως την αμετάκλητη παραπομπή του στο ακροατήριο (άρθρα 173 παρ. 1 και 174 παρ. 1 προΐσχ. ΚΠΔ και ήδη 174 παρ. 1β και 175 παρ. 1 ΚΠΔ) να ζητήσει την ακύρωση της πραγματογνωμοσύνης, για τον ανωτέρω λόγο και την επανάληψή της, η οποία είναι (αναγκαία και) εφικτή (άρθρο 176 παρ. 1 και 2α προΐσχ. ΚΠΔ και 176 παρ. 1 και 2α ΚΠΔ). **β)** Μπορεί επίσης να ζητήσει την επίλυση της διαφωνίας του με τον Ανακριτή από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών κατ' άρθρο 307α ΚΠΔ.

2. Όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 273 παρ.2 ΚΠΔ, αφού εξακριβωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου και του εξηγηθούν τα δικαιώματά του, εκείνος που ενεργεί την εξέταση του εκθέτει με πληρότητα και σαφήνεια την πράξη για την οποία κατηγορείται και τον προσκαλεί να απολογηθεί και

να υποδείξει τα μέσα της υπεράσπισής του. Κατά δε το άρθρο 100 παρ. 1 ΚΠΔ, ο ανακριτής, μόλις μετά την κλήτευση του εμφανισθεί ή οδηγηθεί σ' αυτόν ο κατηγορούμενος για να απολογηθεί, του ανακοινώνει το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου και των άλλων εγγράφων της ανάκρισης. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 171 αρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ, ακυρότητα που λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο ακόμη προκαλείται αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται στις περιπτώσεις και με τις διατυπώσεις που επιβάλλει ο νόμος. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, καθώς και του άρθρου 6 παρ. 3 περ. α' ΕΣΔΑ, κατά το οποίο ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα να πληροφορηθεί λεπτομερώς τη φύση και τον λόγο της κατηγορίας εναντίον του, προκύπτει πως απόλυτη ακυρότητα προκαλείται όταν εκείνος που ενεργεί την εξέταση του κατηγορουμένου (ανακριτής ή ο ανακριτικός υπάλληλος κατά την προανάκριση) δεν του εκθέσει με πληρότητα, σαφήνεια και λεπτομερώς την πράξη για την οποία κατηγορείται, διότι στην περίπτωση αυτή θίγεται το θεμελιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου προς υπεράσπισή του. Προφανώς, δε, πρέπει η εν λόγω ενημέρωση να μην περιορίζεται στον νομικό χαρακτηρισμό της πράξης, αλλά να την περιγράφει επαρκώς, συγκεκριμένα και με σαφήνεια κατά τα πραγματικά της περιστατικά. Προφανώς, επίσης, το

κατηγορητήριο δεν μπορεί να έχει ελλείψεις, ενώ τυχόν τέτοιες δεν επιτρέπεται να συμπληρώνονται δια της παραπομπής σε άλλα έγγραφα.

β) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 250 ΚΠΔ : «1. Ο ανακριτής έχει το δικαίωμα και οφείλει να επεκτείνει τη δίωξη σε όλους όσους συμμετείχαν στην ίδια πράξη. Δεν μπορεί, όμως, να επεκτείνει την ποινική δίωξη και σε άλλη πράξη, έστω και αν είναι συναφής. 2. Αν κατά την πορεία της ανάκρισης ανακαλυφθούν και άλλες αξιόποινες πράξεις που διώκονται αυτεπαγγέλτως, ο ανακριτής τις ανακοινώνει στον εισαγγελέα, χωρίς εν τω μεταξύ να εμποδίζεται να ενεργεί τις κατεπείγουσες ανακριτικές πράξεις για τη βεβαίωσή τους. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του κώδικα». Η διάταξη αυτή αποτελεί συνέπεια της αρχής ότι η ποινική δίωξη ασκείται *in rem* και όχι *in personam*, σύμφωνα με την οποία η παραγγελία του εισαγγελέα αφορά την πράξη και όχι τους πράξαντες. Εάν, επομένως, κατά τη διάρκεια της ανάκρισης αποκαλυφθεί ότι στην πράξη συμμετείχαν και άλλα πρόσωπα πέραν των (ενδεχομένως) αναφερομένων στην εισαγγελική παραγγελία, ο ανακριτής έχει τη δυνατότητα (και την υποχρέωση συνάμα) να επεκτείνει και επ' αυτών τη δίωξη, χωρίς να απαιτείται γι' αυτό η άσκηση συμπληρωματικής δίωξης από τον εισαγγελέα.

γ) Ωστόσο ο ανακριτής δεν έχει δικαίωμα να επεκτείνει τη δίωξη και για άλλα εγκλήματα για τα οποία δεν έχει εισαγγελική παραγγελία και αν το πράξει δημιουργείται απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας κατ' άρθρο 171 αρ. 1 περ. β' ΚΠΔ,

η απόλυτη ακυρότητα λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο, σύμφωνα με το άρθρο 174 παρ.1 ΚΠΔ. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η απόλυτη ακυρότητα προκαλείται γιατί δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις που καθορίζουν την κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και την υποχρεωτική συμμετοχή του στη διαδικασία στο ακροατήριο και σε πράξεις της προδικασίας που ορίζονται στον νόμο.

3.1. Σύμφωνα με το άρθρο 100 § 1 ΚΠΔ ο κατηγορούμενος, μόλις εμφανιστεί ή οδηγηθεί ενώπιον του ανακριτή, προκειμένου να απολογηθεί, δικαιούται **πρόσβασης στα έγγραφα** της οικείας δικογραφίας. Η διάταξη αυτή καθιερώνει **προπαρασκευαστικό** δικαίωμα της **δικαστικής ακρόασης** του κατηγορουμένου (20 § 1 Σ), στο μέτρο που του επιτρέπει να πληροφορηθεί και να μελετήσει μέσω λήψης αντιγράφων το αποδεικτικό υλικό που έχει συγκεντρωθεί κατά την ανάκριση και συνακόλουθα να διαμορφώσει ανάλογα, κατά την απολογία του, την υπερασπιστική του γραμμή. Τα έγγραφα της ανάκρισης χορηγούνται **εν συνόλω** και **δεν μπορούν φυσικά να εξαιρεθούν από αυτά οι απολογίες των συγκατηγορουμένων**, ενώ η επίκληση της αρχής της ισότητας των οπλών έναντι του κατηγορουμένου που απολογήθηκε πρώτος και δεν γνώριζε εκ των πραγμάτων το περιεχόμενο των απολογιών των συγκατηγορουμένων του δεν δύναται να δικαιολογήσει ενδεχόμενη άρνηση του ανακριτή αναφορικά με το εν θέματι αποδεικτικό μέσο, στο μέτρο που η ισότητα συνυφάνεται με τη διεύρυνση των αποδεκτών ενός δικαιώματος και όχι ασφαλώς με συρρίκνωση τούτων. Συν τοις άλλοις, έχει ορθά γίνει δεκτό ότι ο ανακριτής δεν δικαιούται να αρνηθεί το δικαίωμα του κατηγορουμένου να λάβει γνώση όλων των εγγράφων που περιλαμβάνονται στη δικογραφία, ακόμη και αν θεωρεί ότι τα έγγραφα αυτά δεν αφορούν το συγκεκριμένο κατηγορούμενο, γιατί **η αξιολόγηση της συ-**

σχετίσής τους με το πρόσωπό του και των τρόπων αξιοποίησής τους από αυτόν ανήκει αποκλειστικά στον τελευταίο. Υπό τα δεδομένα αυτά ο Α όφειλε να χορηγήσει στον Σ τα επίμαχα αντίγραφα (απολογία συγκατηγορούμένου Τ και ιδιωτική γνωμοδότηση παραγγελθείσα από τον Τ) και όσα επικαλέστηκε, για να δικαιολογήσει την άρνησή του δεν ευσταθούν. Η απολογία, δε, του Σ άνευ ελεύθερης

πρόσβασης στα εν λόγω έγγραφα και παρά το σχετικό αίτημά του στιγματίζεται από **απόλυτη ακυρότητα** (171 αρ. 1 περ. δ' ΚΠΔ), επειδή ακριβώς παραβιάστηκε διάταξη που του παρέχει δικαίωμα και καθορίζει την άσκησή του (100 § 1 ΚΠΔ).

3.2 Ο Σ είχε προφανώς τη δυνατότητα να απευθυνθεί στο **συμβούλιο πλημμελειοδικών** εναντίον της (αδικαιολόγητης) άρνησης του ανακριτή Α να του χορηγήσει τα αιτηθέντα από αυτόν έγγραφα, προκειμένου να εξασφαλίσει πρόσβαση και σε αυτά πριν την απολογία του. Σε μια τέτοια περίπτωση το συμβούλιο πλημμελειοδικών θα έπρεπε να εκδώσει παρεμπίπτον βούλευμα, με το οποίο θα διέτασσε τον Α να συμμορφωθεί με το εύλογο αίτημα του Σ (307 περ. α' ΚΠΔ).

4. α) Σύμφωνα με το άρθρο 212 παρ.1 περ.α' Κ.Π.Δ. που εισάγει εξαίρεση στο άρθρο 209 Κ.Π.Δ σε συνδυασμό με το άρθρο 371 παρ. 1 Π.Κ. δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες όσοι δεσμεύονται από το επαγγελματικό τους απόρρητο διαφορετικά προκαλείται σχετική ακυρότητα (172 παρ.1 Κ.Π.Δ).

Μεταξύ των προσώπων που έχουν υποχρέωση εχεμύθειας και δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο είναι και οι κληρικοί. Τούτο δηλαδή δεν κάμπτεται ακόμη και αν ο εξομολογηθείς συγκατατίθεται στην απαλλαγή του κληρικού από την τήρηση του απορρήτου. Σύμφωνα με τα παραπάνω στην συγκεκριμένη περίπτωση παράγεται ακυρότητα κατ' άρθρον 212 παρ.1 περ.α' Κ.Π.Δ και άρθρο 371 παρ.1 Π.Κ. εφόσον κατέθεσε ο Υ όσα του είχε εκμυστηρευτεί ο Ψ σχετικά με το αντικείμενο της κατηγορίας. Η συγκεκριμένη ακυρότητα είναι σχετική ακυρότητα (172 παρ.1) Κ.Π.Δ, αφού ορίζεται ρητά στον νόμο. Μπορεί να προταθεί κατ' άρθρο 174 παρ.2 Κ.Π.Δ. Αν δεν προταθεί έγκαιρα καλύπτεται (άρθρο 175 ΚΠΔ). Ο Υ παραβίασε το επαγγελματικό απόρρητο και η συγκατάθεση του Ψ (προφανής, αφού ο ίδιος ζήτησε την εξέτασή του) είναι αδιάφορη, επέρχεται σχετική ακυρότητα την οποία ο Ψ δύναται να προτείνει με αυτόδηλο έννομο συμφέρον, αφού η άκυρη κατάθεση του Ψ τον ενοχοποιεί στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών (307 ΚΠΔ) αφού η ανάκριση εξελίσσεται.

β) Για το αδίκημα (4139/2013) της κακουργηματικής κατοχής ναρκωτικών ουσιών προβλέπεται περάτωση της κύριας ανάκρισης κατ' εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 309 ΚΠΔ. Μετά την περάτωση της ανάκρισης η δικογραφία υποβάλλεται από τον ανακριτή στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών εν συνεχεία από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στον Εισαγγελέων Εφετών ο οποίος αν κρίνει ότι προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο προτείνει στον Πρόεδρο Εφετών να εισαχθεί η υπόθεση προς εκδίκαση στο αρμόδιο καθ' Ύλην Δικαστήριο. Σε περίπτωση διαφωνίας του Προέδρου Εφετών ο Εισαγγελέας Εφετών διαβιβάζει την δικογραφία στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών και εκείνος στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών.

Εφόσον ο Πρόεδρος Εφετών διατυπώσει σύμφωνη γνώμη για την παραπομπή της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο Εισαγγελέας Εφετών εκδίδει κλητήριο θέσπισμα κατά του οποίου δεν επιτρέπεται προσφυγή.

5i. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 250 ΚΠΔ: «1. Ο ανακριτής έχει το δικαίωμα και οφείλει να επεκτείνει τη δίωξη σε όλους όσοι συμμετείχαν στην ίδια πράξη. Δεν μπορεί όμως να επεκτείνει την ποινική δίωξη και σε άλλη πράξη, έστω και αν είναι συναφής, ούτε έχει δικαίωμα συρρίκνωσης ή διεύρυνσης της ασκηθείσας ποινικής δίωξης 2. Αν κατά την πορεία της ανάκρισης ανακαλυφθούν και άλλες αξιόποινες πράξεις που διώκονται αυτεπαγγέλτως, ο ανακριτής τις ανακοινώνει στον εισαγγελέα, χωρίς εν τω μεταξύ να εμποδίζεται να ενεργεί τις κατελείγουσες ανακριτικές πράξεις για τη βεβαίωσή τους. Στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του κώδικα». Η διάταξη αυτή αποτελεί συνέπεια της αρχής ότι η ποινική δίωξη ασκείται *in rem* και όχι *in personam*, σύμφωνα με την οποία η παραγγελία του εισαγγελέα αφορά την πράξη και όχι τους πράξαντες. **Εάν επομένως, κατά τη διάρκεια της ανάκρισης αποκαλυφθεί ότι στην πράξη συμμετείχαν και άλλα πρόσωπα πέραν**

των (ενδεχομένως) αναφερομένων στην εισαγγελική παραγγελία, ο ανακριτής έχει τη δυνατότητα (και την υποχρέωση συνάμα) να επεκτείνει και επ' αυτών τη δίωξη, χωρίς να απαιτείται γι' αυτό η άσκηση συμπληρωματικής δίωξης. Ως εκ τούτου η αιτίαση του Κ ότι δεν κινήθηκε σύννομα η δίωξη σε βάρος του δεν ευσταθεί.

ii. Κατά το άρθρο 211 ΚΠΔ «μόνη η μαρτυρική κατάθεση ή απολογία προσώπου συγκατηγορουμένου για την ίδια πράξη δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του κατηγορουμένου». Από τη διάταξη αυτή, η παραβίαση της οποίας επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο, κατά το άρθρο 171 παρ.1 στοιχ δ' ΚΠΔ, προκύπτει ότι εισάγεται απαγόρευση της αξιοποίησής ως αποκλειστικού αποδεικτικού μέσου για την καταδίκη του κατηγορουμένου, της μαρτυρικής καταθέσεως ή της απολογίας συγκατηγορουμένου του, καθώς και των μαρτυρικών καταθέσεων άλλων προσώπων, τα οποία ως μοναδική πηγή της πληροφόρησής τους έχουν τον συγκατηγορούμενο. Ως συγκατηγορούμενος, για την εφαρμογή της ανωτέρω διατάξεως, θεωρείται ο συναυτουργός, ηθικός αυτουργός και συνεργός, αλλά

και κάθε άλλος, του οποίου η αξιόποινη πράξη που ακολούθησε, αν και αυτοτελής και

διακεκριμένη, συνέχεται αμέσως με την προηγηθείσα αξιόποινη πράξη που τελέσθηκε από άλλο πρόσωπο, επί της οποίας στηρίζεται αποκλειστικώς η μεταγενέστερη αξιόποινη συμπεριφορά του εν συνεχεία αυτουργού. **Ο ανωτέρω όμως ήπιος αποδεικτικός περιορισμός αφορά μόνο την κύρια διαδικασία και όχι την προδικασία, όπως γίνεται νομολογιακά δεκτό και προκύπτει και από την ίδια τη διατύπωση της ανωτέρω διάταξης που αναφέρεται σε «καταδίκη» (βλ Α. Κωνσταντινίδη, ΠΔΔ, 2^η έκδοση, σελ 248-249). Ως εκ τούτου από την αποδεικτική αξιοποίηση της απολογίας του Σ για τη δίωξη του Κ δεν προκαλείται κάποια ακυρότητα.**

iii. Εκείνος που διόρισε πραγματογνώμονες πρέπει να γνωστοποιεί ταυτόχρονα τον διορισμό και στους διαδίκους, εκτός αν τούτο είναι αδύνατο ή αν συντρέχει η περίπτωση του άρθρου 187 ΚΠΔ. Τούτο απαιτείται, για να μπορέσει ο διάδικος να ασκήσει το δικαίωμα εξαίρεσης του πραγματογνώμονα και επιπρόσθετα να προβεί στον διορισμό τεχνικού συμβούλου. Η παράλειψη της γνωστοποίησης αυτής στον κατηγορούμενο, αναγόμενη στην υπεράσπιση του και στην άσκηση των πιο πάνω δικαιωμάτων του, που του παρέχονται από τον νόμο, δημιουργεί απόλυτη ακυρότητα. **Ωστόσο, όπως γίνεται δεκτό, η απλή γνωμάτευση ή γνωμοδότηση, η οποία προκαλείται από τους διαδίκους και συντάσσεται από πρόσωπα που έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, τα οποία καλούνται να εκφέρουν κρίση για γεγονότα που τίθενται υπόψη τους (ιδιωτική πραγματογνωμοσύνη) δεν ταυτίζεται με το προβλεπόμενο στο άρθρο 178 ΚΠΔ αποδεικτικό μέσο της πραγματογνωμοσύνης (βλ Α. Κωνσταντινίδη, ΠΔΔ, 2^η έκδοση, σελ 276), που διατάσσεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 183 του ίδιου Κώδικα (αφού δεν συντάσσονται ύστερα από παραγγελία του αρμόδιου ανακριτικού υπαλλήλου ή του**

ανακριτή ή του δικαστικού συμβουλίου ή του ποινικού δικαστηρίου). Ενόψει των παραπάνω δεν ευσταθεί ούτε το τρίτο παράπονο του Κ.

iv. Σύμφωνα με τη διάταξη 100 ΚΠΔ, θεμελιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου αποτελεί η γνώση του κατηγορητηρίου και των εγγράφων της σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας εις βάρος του. Κατά την ειδικότερη πρόβλεψη της πρώτης παραγράφου του ίδιου άρθρου, στον κατηγορούμενο, όταν ύστερα από κλήτευση προσέλθει ή προσαχθεί για απολογία ενώπιον του ανακριτή, ανακοινώνει αυτός το περιεχόμενο των εγγράφων της ανακρίσεως. Συγχωρείται επίσης στον κατηγορούμενο να λάβει γνώση αυτοπροσώπως ή δια του συνηγόρου του των εγγράφων της ανακρίσεως και χορηγούνται σ' αυτόν, με δικές του δαπάνες και κατόπιν αιτήσεώς του που εγχειρίζεται στον ανακριτή αντίγραφα των εγγράφων αυτών. Η διάταξη αυτή περιέχει

τους κατοχυρωτικούς των δικαιωμάτων των κατηγορουμένων κανόνες δικαίου και αποσκοπούν στην διασφάλιση του δικαιώματος υπερασπίσεώς τους και της παροχής ευχέρειας αντικρούσεως των σε βάρος τους κατηγοριών. Η διασφάλιση αυτή επιτυγχάνεται πληρέστερα με την ανακοίνωση από τον ανακρίνοντα στον προσερχόμενο ή προσαγόμενο ενώπιον του για απολογία κατηγορούμενο όλων ανεξαιρέτως των εγγράφων της δικογραφίας, και ακόμη με την αυτοπρόσωπη από τον ίδιο ή δια του συνηγόρου του γνώση των εγγράφων αυτών, όπως επίσης και με τη λήψη όλων των εγγράφων που μέχρι την στιγμή εκείνη ευρίσκονται στην δικογραφία. Τα ανωτέρω **δικονομικά δικαιώματα του** κατηγορουμένου, τα οποία αναφέρονται ρητώς στην προαναφερθείσα διάταξη της § 1 του άρθρου 100 ΚΠΔ, επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό και κατά λογική ακολουθία πρέπει όλα να προηγούνται χρονικώς της λήψεως της απολογίας του κατηγορουμένου από τον ανακριτή, διότι μόνο αν ο κατηγορούμενος έχει πλήρη γνώση της κατ' αυτού κατηγορίας θα μπορέσει αποτελεσματικότερα να αποκρούσει τα εναντίον του υπάρχοντα αποδεικτικά στοιχεία. **Η λήψη αντιγράφων μάλιστα είναι σε πολλές περιπτώσεις απολύτως απαραίτητη για την προετοιμασία της απολογίας του κατηγορουμένου, ιδίως όταν αυτά λόγω του αριθμού και του περιεχομένου τους απαιτούν ιδιαίτερη μελέτη και προσοχή. Την αναγκαιότητα αυτή έχει υπόψη της η διάταξη και γι' αυτό ορίζει ότι τα προαναφερθέντα δικαιώματα έχει ο κατηγορούμενος «μόλις μετά την κλήτευση του εμφανισθεί ή οδηγηθεί ο κατηγορούμενος για να απολογηθεί ...» και όχι όταν απολογηθεί. Η παράβαση της εν λόγω διάταξης προκαλεί απόλυτη ακυρότητα κατά το άρθρο 171 παρ. 1 στοιχ δ' ΚΠΔ (βλ Α. Κωνσταντινίδη, ΠΔΔ, 2^η έκδοση, σελ 177). Η απόλυτη αυτή ακυρότητα, δεδομένου ότι αφορά την προδικασία, μπορεί να προτείνεται κατ' άρθρο 174 παρ.1 ΚΠΔ μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Ειδικότερα μπορεί εν προκειμένω να προταθεί από τον Κ είτε μέχρι την έκδοση βουλεύματος επί της ουσίας με αυτοτελή αίτησή του προς το συμβούλιο πλημμελειοδικών, το οποίο είναι αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα της πράξης και να διατάξει την επανάληψη**

της, εφόσον είναι αναγκαίο και εφικτό (άρθρο 176 ΚΠΔ), είτε ακολούθως με τη διαδικασία των ενδίκων μέσων. Η ακυρότητα δε αυτή καθιστά άκυρες και τις εξαρτημένες από αυτήν μεταγενέστερες πράξεις της ποινικής διαδικασίας.